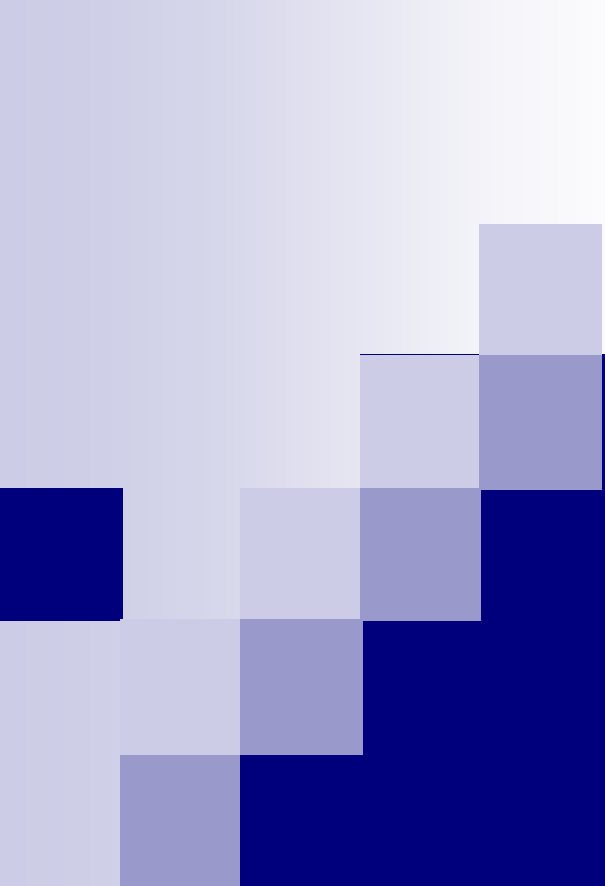

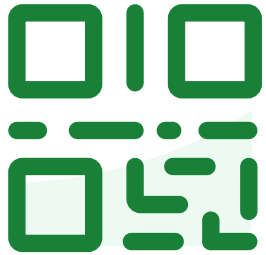
Algoritmizace

Daniel Průša, Robert Pěnička

2025

- Vyhledávání
- Rozptylování (Hashing)
 - Rozptylovací funkce
 - Řešení kolizí
 - Zřetězené rozptylování
 - Otevřené rozptylování
 - Linear Probing
 - Double hashing

Join at slido.com #2981433

ⁱ The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

- Řada aplikací potřebuje
 - dynamickou množinu
 - s operacemi: Search, Insert, Delete
- = **slovník**

Př. Tabulka symbolů překladače

identifikátor	typ	adresa
suma	int	0xFFFFDC09

Vyhledávání

Porovnáváním klíčů

$\Omega(\log n)$

- Nalezeno, když klíč_prvku = hledaný klíč
- např. sekvenční vyhledávání, BVS,...

asociativní

Indexováním klíčem (přímý přístup)

$\Theta(1)$

- klíč je přímo indexem (adresou)
- rozsah klíčů ~ rozsahu indexů

Rozptylováním

průměrně $\Theta(1)$

- výpočtem adresy z hodnoty klíče

adresní vyhledávání

Jaký vyhledávací algoritmus by byl výrazně urychlen využitím Hashingu?

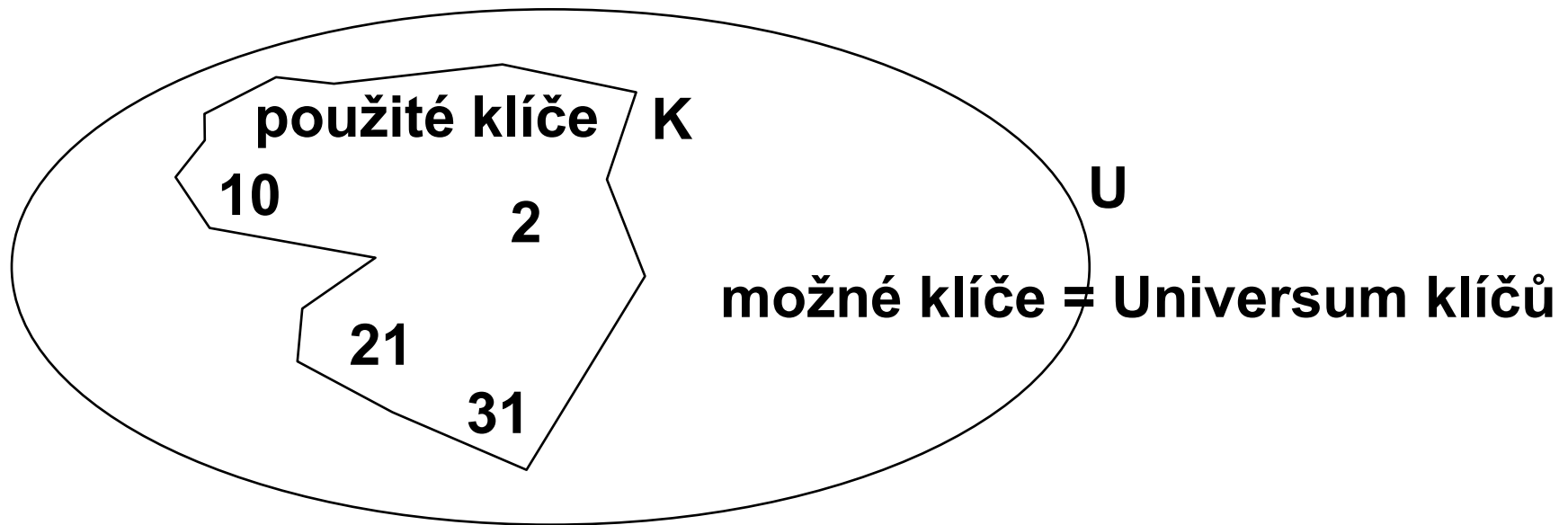
Rozptylování - Hashing

- kompromis mezi rychlostí a spotřebou paměti
 - ∞ času - sekvenční vyhledávání
 - ∞ paměti - přímý přístup (indexování klíčem)
 - málo času i paměti
 - **Hashing**
 - velikost tabulky reguluje čas vyhledání

Rozptylování - Hashing

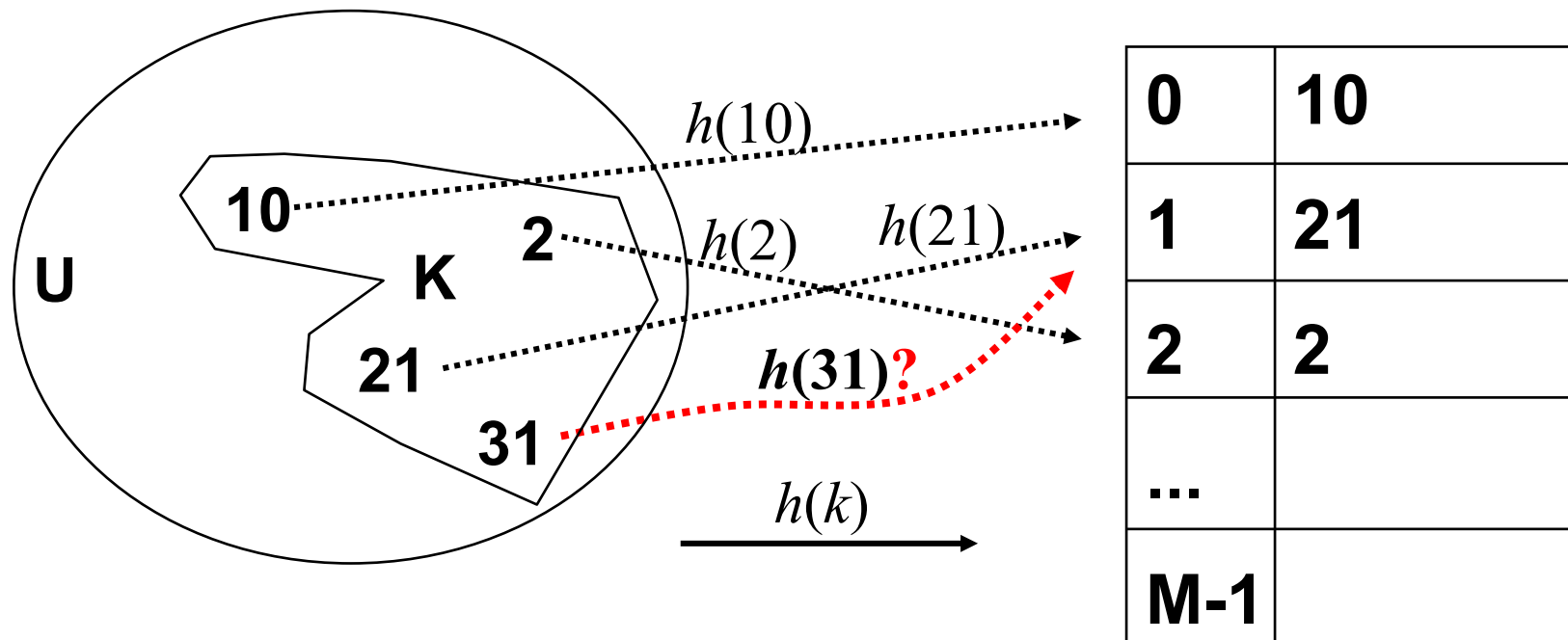
- Konstantní očekávaný čas pro *vyhledání a vkládání* (*search and insert*) !!!
- Něco za něco:
 - ☐ čas provádění ~ délce klíče
 - ☐ není vhodné pro operace *výběru podmnožiny a řazení* (*select a sort*)

Rozptylování - Hashing

- Rozptylování vhodné pro $|K| \ll |U|$
- **K** množina použitých klíčů
- **U** universum klíčů

Rozptylování - Hashing

■ Dvě fáze

1. Výpočet rozptylovací funkce $h(k)$
($h(k)$ vypočítá adresu z hodnoty klíče)
2. Vyřešení kolizí
 $h(31)$ **kolize**: index 1 již obsazen

Rozptylovací funkce $h(k)$

Zobrazuje množinu klíčů $K \in U$

do intervalu adres $A = \langle a_{min}, a_{max} \rangle$, obvykle $\langle 0, M-1 \rangle$

$$|U| \gg |K| \cong |A|$$

$h(k)$ Vypočítá adresu z hodnoty klíče)

Synonyma: $k_1 \neq k_2, h(k_1) = h(k_2)$
= kolize

Rozptylovací funkce $h(k)$

- Je silně závislá na vlastnostech klíčů a jejich reprezentaci v paměti
- Ideálně:
 - výpočetně co nejjednodušší (rychlá)
 - aproximuje náhodnou funkci
 - využije **rovnoměrně** adresní prostor
 - generuje **minimum kolizí**
 - proto: využívá všechny složky klíče

Rozptylovací funkce $h(k)$ – příklady

- Příklady funkce $h(k)$ pro různé typy klíčů
 - reálná čísla
 - celá čísla
 - Bitová
 - řetězce
- Chybná rozptylovací funkce

Rozptylovací funkce $h(k)$ - reálná čísla

Pro **reálná čísla** z intervalu $<0, 1>$

- multiplikativní: **$h(k, M) = \text{round}(k * M)$**
neoddělí shluky blízkých čísel (s rozdílem $< 1/M$)
 M = velikost tabulky (table size)

Rozptylovací funkce $h(k)$ - celá čísla

Pro **celá čísla**

- multiplikativní: (kde M je prvočíslo, klíče mají w bitů)
 - $h(k, M) = \text{round}(k / 2^w * M)$
- modulární:
 - $h(k, M) = k \% M$
- kombinovaná:
 - $h(k, M) = \text{round}(c * k) \% M, \quad c \in \langle 0, 1 \rangle$
 - $h(k, M) = (\text{int})(0.616161 * k) \% M$
 - $h(k, M) = (16161 * k) \% M \quad // \text{ pozor na přetečení}$

Rozptylovací funkce $h(k)$ - celá čísla

Rychlá, silně závislá na reprezentaci klíčů

$h(k) = k \& (M-1)$ kde **$M = 2^x$** (není prvočíslo),
& je bitový součin

je totéž jako

$h(k) = k \% M,$ tj.použije **x** nejnižších bitů klíče

Algoritmizace 16/54

Rychlá, silně závislá na reprezentaci klíčů

**$h(k) = k \& (M-1)$ kde $M = 2^x$ (není prvočíslo),
 $\&$ je bitový součin**

je totéž jako

$h(k) = k \% M$, tj.použije **x nejnižších bitů klíče**

Rozptylovací funkce $h(k)$ – řetězce

Pro řetězce (for strings):

```
int hash( char *k, int M ) {  
    int h = 0, a = 127;  
    for( ; *k != 0; k++ )  
        h = ( a * h + *k ) % M;  
    return h;  
}
```

Hornerovo schéma :

$$\begin{aligned} P(a) &= k_4 * a^4 + k_3 * a^3 + k_2 * a^2 + k_1 * a^1 + k_0 * a^0 \\ &= (((k_4 * a + k_3) * a + k_2) * a + k_1) * a + k_0 \end{aligned}$$

Výpočet hodnoty polynomu P v bodě a , koeficienty P jsou jednotlivé znaky (jejich číselná hodnota) v řetězci $*k$.

Rozptylovací funkce $h(k)$ – řetězce

Pro řetězce (for strings) Java:

```
public int hashCode( String s, int M ) {  
    int h = 0;  
    for( int i = 0; i < s.length(); i++ )  
        h = 31 * h + s.charAt(i);  
    return h;  
}
```

Hodnota konstant 127, 31 přispívá rovnoměrnému psoudonáhodnému rozptýlení.

Rozptylovací funkce $h(k)$ – řetězce

Pro řetězce: (pseudo-) randomizovaná

```
int hash( char *k, int M ){  
    int h = 0, a = 31415; b = 27183;  
    for( ; *k != 0; k++, a = a*b % (M-1) )  
        h = ( a * h + *k ) % M;  
    return h;  
}
```

Rozptylovací funkce $h(k)$ – chyba

Častá chyba:

funkce *vrací stále nebo většinou stejnou hodnotu*

- chyba v konverzi typů
- funguje, ale vrací blízké adresy
- proto generuje hodně kolizí

=> *aplikace je extrémně pomalá, řešení kolizí zdržuje.*

Rozptylovací funkce $h(k)$

Každá hashovací funkce má slabá místa, kdy pro různé klíče dává stejnou adresu

Univerzální hashování

- Místo jedné hashovací funkce $h(k)$ máme konečnou množinu H funkcí mapujících U do intervalu $\{0, 1, \dots, m-1\}$
- Při spuštění programu jednu náhodně zvolíme
- Tato množina je univerzální, pokud pro různé klíče $x, y \in U$ vrací stejnou adresu $h(x) = h(y)$ přesně v $|H|/m$ případech
- Pravděpodobnost kolize při náhodném výběru funkce $h(k)$ je tedy přesně $1/m$

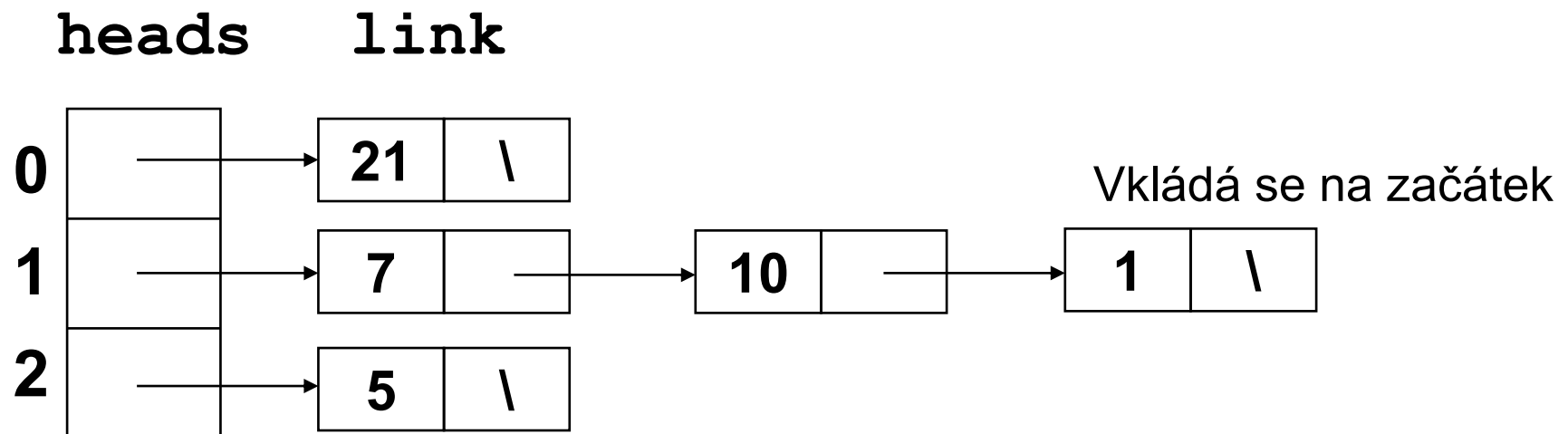
Audience Q&A

① The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

Řešení kolizí - Zřetěžené rozptylování

- $h(k) = k \bmod 3$
- posloupnost : 1, 5, 21, 10, 7

seznamy synonym

Řešení kolizí - Zřetězené rozptylování

private:

```
link* heads; int N,M; [Sedgewick]
```

public:

```
init( int maxN )           // initialization
{
    N=0;                    // No. of nodes
    M = maxN / 5;           // table size
    heads = new link[M];    // table with pointers
    for( int i = 0; i < M; i++ )
        heads[i] = null;
}
...
```


Řešení kolizí - Zřetězené rozptylování

```
Item search( Key k )  
{  
    return searchList( heads[hash(k, M)], k );  
}
```

```
void insert( Item item )    // Vkládá se na začátek  
{  
    int i = hash( item.key(), M );  
    heads[i] = new node( item, heads[i] );  
    N++;  
}
```

Řešení kolizí - Zřetězené rozptylování

n = počet prvků, m = velikost tabulky, $m < n$.

Řetěz synonym má ideálně délku $\alpha = n/m$, $\alpha > 1$ (plnění tabulky)

velmi nepravděpodobný
extrém

Insert $I(n) = t_{\text{hash}} + t_{\text{link}} = O(1)$

Search $Q(n) = t_{\text{hash}} + t_{\text{search}}$

$$= t_{\text{hash}} + t_c \cdot n/(2m)$$

$$= O(n)$$

průměrně

$$O(1 + \alpha)$$

Delete $D(n) = t_{\text{hash}} + t_{\text{search}} + t_{\text{link}}$

$$= O(n)$$

$$O(1 + \alpha)$$

- pro malá α (velká m) se hodně blíží $O(1)$!!!
- pro velká α (malá m) m -násobné zrychlení vůči sekvenčnímu hledání.

Řešení kolizí - Zřetězené rozptylování

Praxe: volit $m = n/5$ až $n/10 \Rightarrow$ plnění $\alpha = 10$ prvků / řetěz

- vyplatí se hledání sekvenčně (je krátké)
- neplýtvá nepoužitými ukazateli

Shrnutí:

- + nemusíme znát n předem
- – potřebuje dynamické přidělování paměti
- – potřebuje paměť na ukazatele a na tabulku[m]

- Zvětšení hashovací tabulky při jejím nadměrném zaplnění
- Nová větší tabulka používá jinou hashovací funkci
- Potřeba rozložit požadovaný výkon na rehashing mezi více volání nad tabulkami
- Přesun z původní tabulky po jednotlivých prvcích
- Po nějakou dobu třeba udržovat dvě tabulky, jak tu „zaplněnou“ tak tu novou

Audience Q&A

① The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

Řešení kolizí - Otevřené rozptylování

- Otevřené rozptylování (open-address hashing)

Známe předem počet prvků (odhad) nechceme ukazatele (v prvcích ani tabulku) => posloupnost do pole

Podle tvaru hashovací funkce $h(k)$ při kolizi:

1. lineární prohledávání (linear probing)
2. dvojí rozptylování (double hashing)

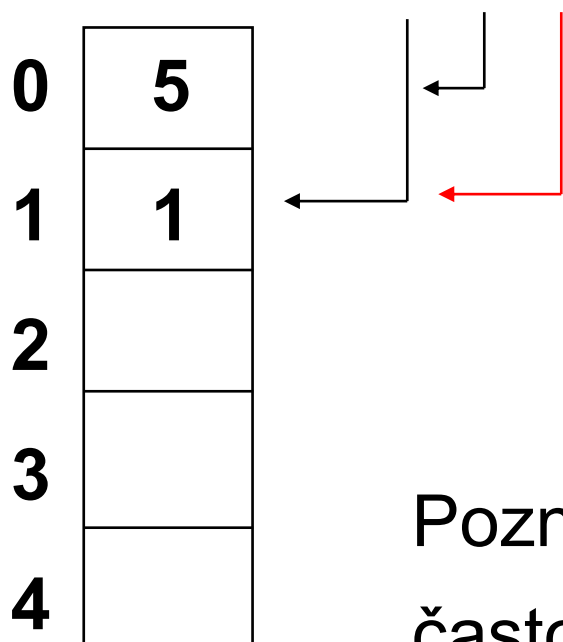
0	5
1	1
2	21
3	10
4	

Řešení kolizí - Otevřené rozptylování

$$h(k) = k \bmod 5$$

($h(k) = k \bmod m$, m je rozměr pole)

posloupnost: 1, 5, 21, 10, 7

Problém:

kolize - 1 blokuje místo pro 21

1. linear probing

2. double hashing

Pozn.: 1 a 21 jsou synonyma

často ale blokuje nesynonymum.

Kolize je blokování libovolným klíčem

Řešení kolizí - Test Probe

- Test – Probe = určení, zda pozice v tabulce obsahuje klíč shodný s hledaným klíčem
 - search hit = klíč nalezen
 - search miss = pozice prázdná, klíč nenalezen
 - Jinak = na pozici je jiný klíč, hledej dál
- Otevřené rozptylování má komplikované mazání
 - Smazání prvku může narušit posloupnost zaplněných pozic

Řešení kolizí - Otevřené rozptylování

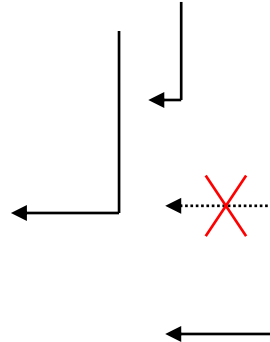
- Metoda řešení kolizí (solution of collisions)
 - Linear probing == Lineární prohledávání
 - Double hashing == Dvojí rozptylování

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = [(k \bmod 5) + i] \bmod 5 = (k + i) \bmod 5; i = 0;$$

posloupnost: 1, 5, **21**, 10, 7

0	5
1	1
2	21
3	
4	

kolize - 1 blokuje

=> 1. linear probing

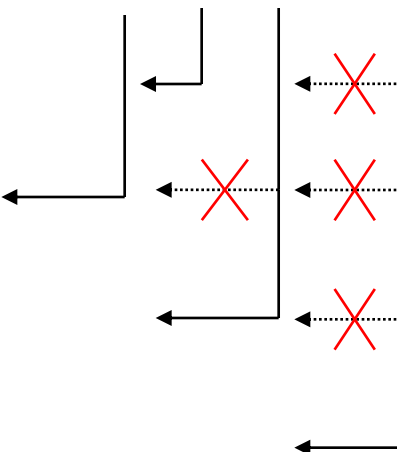
vlož o 1 pozici dál ($i++ \Rightarrow i = 1$)

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = (k + i) \bmod 5$$

posloupnost: 1, 5, 21, **10**, 7

0	5
1	1
2	21
3	10
4	

1. kolize - 5 blokuje - vlož dál

2. kolize - 1 blokuje - vlož dál

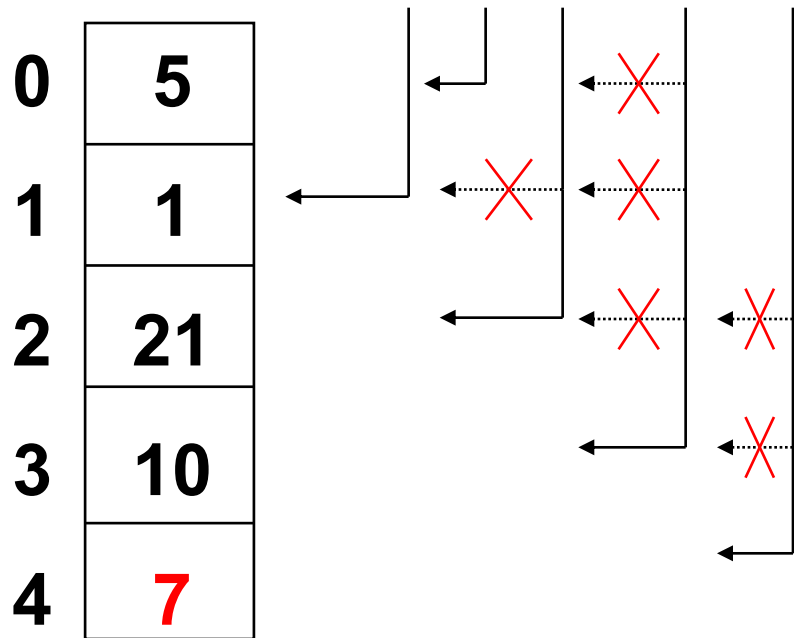
3. kolize - 21 blokuje - vlož dál

vloženo o 3 pozice dál ($i = 3$)

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = (k + i) \bmod 5$$

posloupnost: 1, 5, 21, 10, **7**

1. kolize - vlož dál (i++)

2. kolize - vlož dál (i++)

vlož o 2 pozice dál (i = 2)

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = (k + i) \bmod 5$$

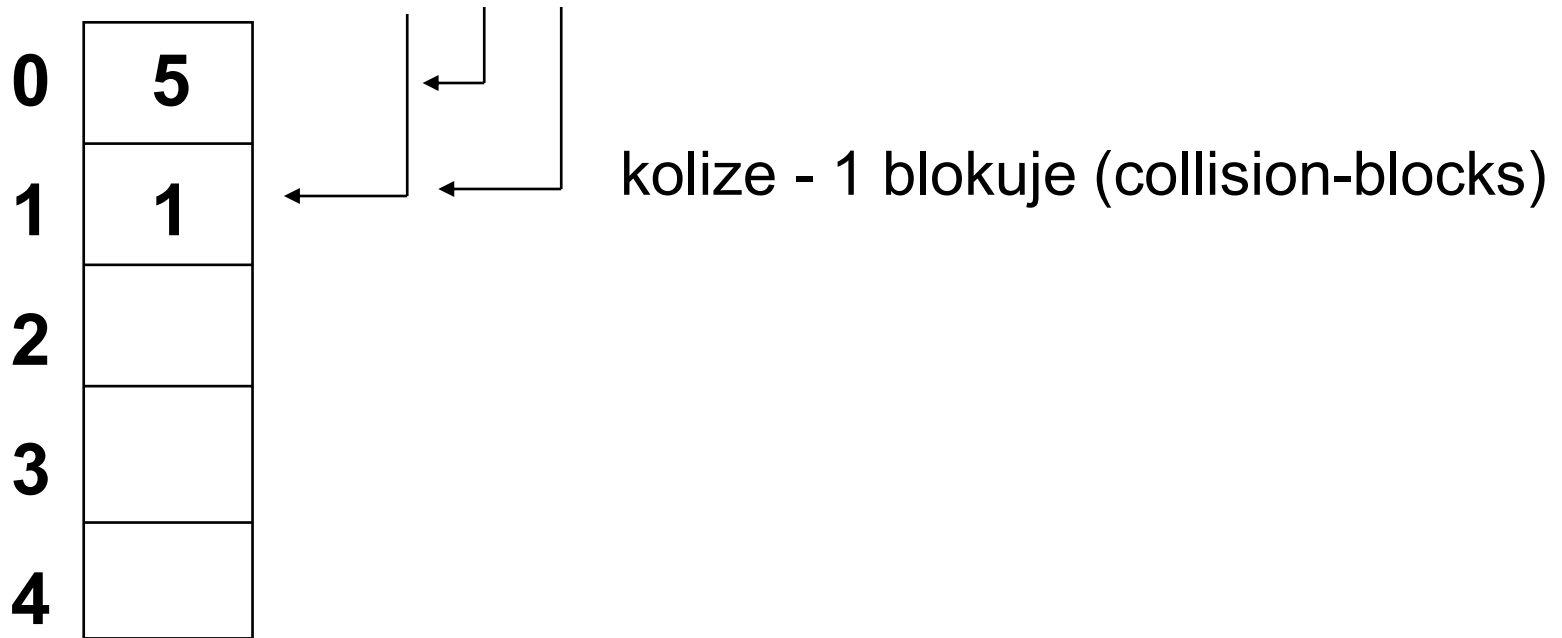
posloupnost: 1, 5, 21, 10, 7

0	5	$i = 0$
1	1	$i = 0$
2	21	$i = 1$
3	10	$i = 3$
4	7	$i = 2$

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = k \bmod 5$$

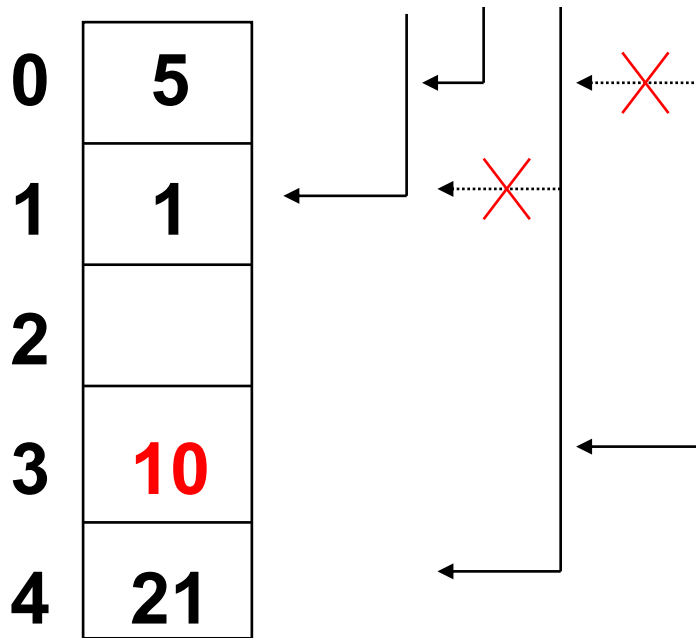
posloupnost: 1, 5, 21, 10, 7

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = (k + i \cdot 3) \bmod 5$$

posloupnost: 1, 5, 21, **10**, 7

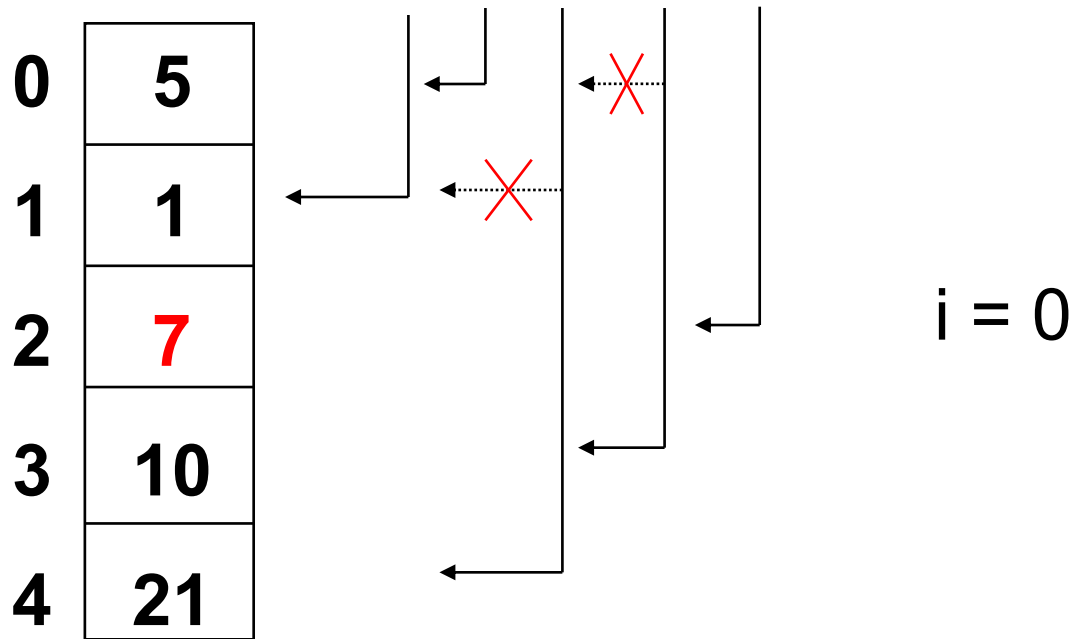
kolize - 5 blokuje - vlož dál

(vlož o 3 pozice dál ($i = 1$))

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = (k + i \cdot 3) \bmod 5$$

posloupnost: 1, 5, 21, 10, **7**

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = (k + i \cdot 3) \bmod 5$$

posloupnost: 1, 5, 21, 10, 7

0	5	$i = 0$
1	1	$i = 0$
2	7	$i = 0$
3	10	$i = 1$
4	21	$i = 1$

Řešení kolizí - Linear probing

$$h(k) = (k + i) \bmod 5$$

0	5	$i = 0$
1	1	$i = 0$
2	21	$i = 1$
3	10	$i = 3 !$
4	7	$i = 2$

hrozí dlouhé shluky
(long clusters)

$$h(k) = (k + i \cdot 3) \bmod 5$$

0	5	$i = 0$
1	1	$i = 0$
2	7	$i = 0$
3	10	$i = 1$
4	21	$i = 1$

vhodná volba posunu
 $i \cdot 3$ je větší náhody

Řešení kolizí - Linear probing

private:

```
Item *ht; int N,M;    [Sedgewick]
```

```
Item nullItem;
```

public:

```
init( int maxN )      // initialization
```

```
{
```

```
    N=0;                // Number of stored items
```

```
    M = 2*maxN;         // load_factor < 1/2
```

```
    ht = new Item[M];
```

```
    for( int i = 0; i < M; i++ )
```

```
        ht[i] = nullItem;
```

```
}...
```

Řešení kolizí - Linear probing

```
void insert( Item item )
{
    int i = hash( item.key(), M );

    while( !ht[i].null() )
        i = (i+const) % M; // Linear probing

    ht[i] = item;
    N++;
}
```

Řešení kolizí - Linear probing

```
Item search( Key k )
{
    int i = hash( k, M );

    while( !ht[i].null() ) { // !cluster end
                            // zarážka (sentinel)
        if( k == ht[i].key() )
            return ht[i];
        else
            i = (i+const) % M; // Linear probing
    }

    return nullItem;
}
```

Řešení kolizí - Otevřené rozptylování

- Metoda řešení kolizí (solution of collisions)
 - Linear probing == Lineární prohledávání
 - Double hashing == Dvojí rozptylování

Řešení kolizí - Double hashing

Hash function $h(k) = [h_1(k) + i \cdot h_2(k)] \bmod m$

$h_1(k) = k \bmod m$	// initial position	} Both depend on k $\Rightarrow$ Each key has different probe sequence
$h_2(k) = 1 + (k \bmod m')$	// offset	
$m = \text{prime number}$	or	
$m' = \text{slightly less}$		
$m = \text{power of 2}$		
$m' = \text{odd}$		

If $d = \text{greatest common divisor} \Rightarrow \text{search } m/d \text{ slots only}$

Ex: $k = 123456$, $m = 701$, $m' = 700$

$h_1(k) = 80$, $h_2(k) = 257$ Starts at 80, and every 257 % 701

Řešení kolizí - Double hashing

```
void insert( Item item )
{
    Key k = item.key();
    int i = hash( k, M ),
        j = hashTwo( k, M ); // different for  $k_1 \neq k_2$ 

    while( !ht[i].null() )
        i = (i+j) % M; //Double Hashing

    ht[i] = item; N++;
}
```


Řešení kolizí - Double hashing

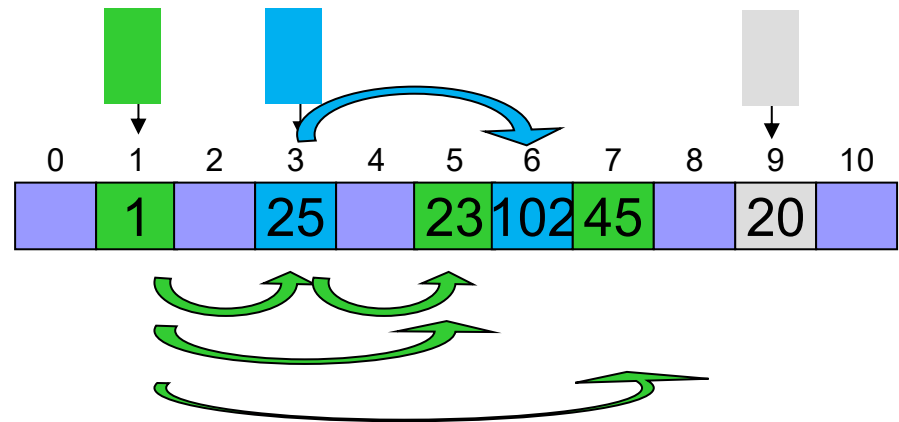
```
Item search( Key k )
{
    int i = hash( k, M ),
        j = hashTwo( k, M ); // different for  $k_1 \neq k_2$ 

    while( !ht[i].null() )
    {
        if( k == ht[i].key() )
            return ht[i];
        else
            i = (i+j) % M; // Double Hashing
    }
    return nullItem;
}
```

Řešení kolizí - Double hashing

Double hashing $h(k) = [h_1(k) + i \cdot h_2(k)] \bmod m$

Input	$h_1(k) = k \% 11$	$h_2(k) = 1 + k \% 10$	i	$h(k)$
1	1	2	0	1
25	3	6	0	3
23	1	4	0,1	1,5
45	1	6	0,1	1,7
102	3	3	0,1	3,6
20	9	1	0	9

$$h_1(k) = k \% 11$$

$$h_2(k) = 1 + (k \% 10)$$

Řešení kolizí - Otevřené rozptylování

α = plnění tabulky (*load factor of the table*)

$\alpha = n/m, \alpha \in \langle 0, 1 \rangle$

n = počet prvků (*number of items in the table*)

m = velikost tabulky, $m > n$ (*table size*)

Řešení kolizí - Otevřené rozptylování

Expected number of probes

■ Linear probing:

- ☐ Search hits $0.5 (1 + 1 / (1 - \alpha))$ found
- ☐ Search misses $0.5 (1 + 1 / (1 - \alpha)^2)$ not found

■ Double hashing:

- ☐ Search hits $(1 / \alpha) \ln (1 / (1 - \alpha))$
- ☐ Search misses $1 / (1 - \alpha)$

Řešení kolizí - Otevřené rozptylování

Očekávaný počet testů

Linear probing:

Plnění α	1/2	2/3	3/4	9/10
Search hit	1.5	2.0	2.5	5.5
Search miss	2.5	5.0	8.5	50.5

Double hashing:

Plnění α	1/2	2/3	3/4	9/10
Search hit	1.4	1.6	1.8	2.6
Search miss	2.0	3.0	4.0	10.0

Tabulka může být více zaplněná, než začne klesat výkonnost.

K dosažení stejného výkonu stačí menší tabulka.

Audience Q&A

① The Slido app must be installed on every computer you're presenting from